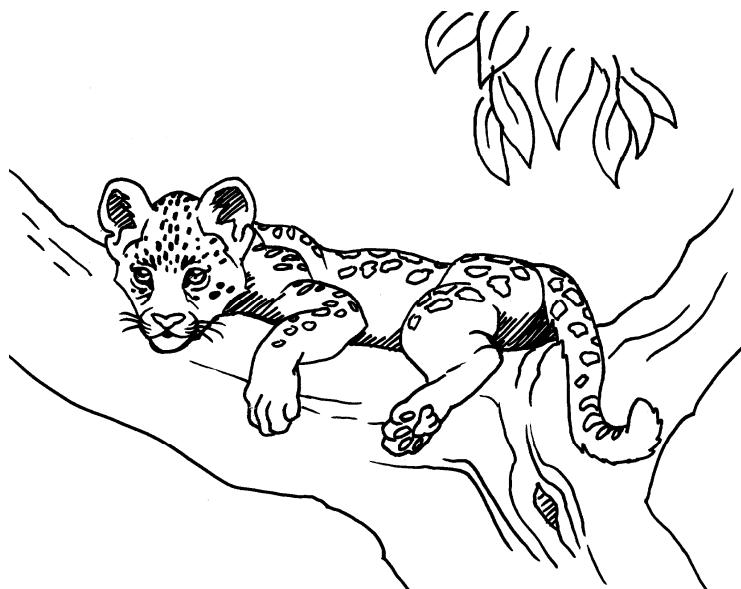

Kisangu
Tuthamini lugha zetu

Iduuma inang'ana siikula na kiiva duuma nkhome

**Iduumu inang'ana siikula na
kiiva duuma nkhome**

Shisangu

**Chui wadogo hukua na kuwa
chui wakubwa**

Kisangu

Huduma ya Kutafsiri Biblia na
Kuendeleza Lugha za Asili, Mbeya
S.L.P. 6359, Mbeya, Tanzania
0 25 250 0100

Pamoja na
Wycliffe Bible Translators, Inc.

Wycliffe

Partners in Bible Translation

Utangulizi

Huduma ya Kutafsiri Biblia na Kuendeleza Lugha za Asili Mbeya, ilianza tarehe 23 Julai 2003. Ilianza kwa ushirikiano kati ya viongozi wa makanisa na mashirika mbalimbali na SIL International.

Kusudi letu ni kuwahudumia watu wa makabila yafuatayo: Wabena, Wabungu, Wakinga, Wakisi, Wamalila, Wamanda, Wandali, Wanyakyusa, Wanyiha, Wapangwa, Wasafwa, Wasangu na Wavwanji.

Lengo letu la kwanza ni kuyafikia makabila hayo kwa Neno la Mungu (Biblia) katika lugha zao kwa sababu tunaamini MUNGU ANAONGEA LUGHA ZOTE!

Lengo letu la pili ni kuwaheshimu watu wa makabila haya kwa njia ya kuwafundisha kusoma na kuandika lugha zao (Idara ya Kusoma na Kuandika Kilugha).

Sera ya Utamaduni ya Tanzania inasema hivi:

3.2. *Lugha za Jamii*

Lugha za jamii ni hazina kuu ya historia, mila, desturi, teknolojia na utamaduni wetu kwa jumla. Aidha, lugha hizi ni msingi wa lugha yetu ya taifa, yaani Kiswahili...

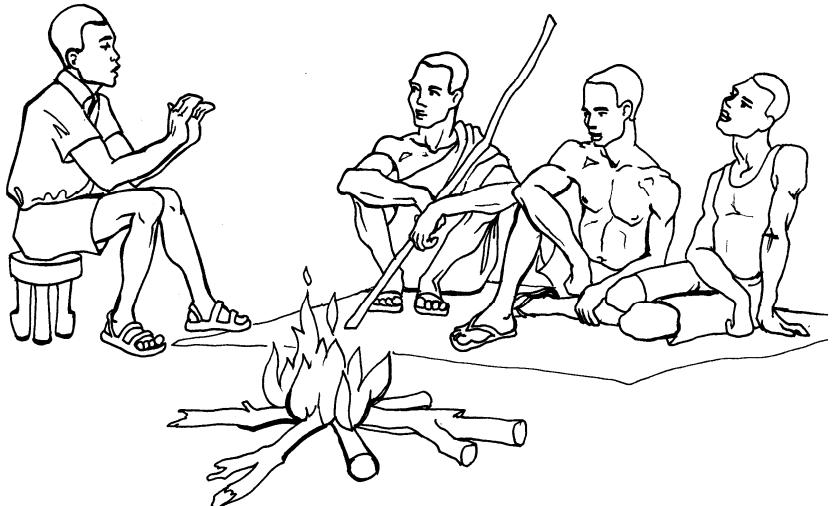
Kichwa: Iduma inang'ana siikula na kiiva duuma nkhome
(*Little Leopards Become Big Leopards*)

Lugha: Kisangu

Mwandishi: Adapted from the original shell book “Little Leopards Become Big Leopards” based on the Jungle Doctor Book © 1981 Paul White. Adapted and used with permission.

Watafsiri: Phedrick Mwanavisi na Matrida Mwanshuli

Michoro: © 1999 April Ness na Tim Holden (ukurasa wa 17), *Bible Translation and Literacy*, Kenia

Ilisiku limonga uMwanjala wávakunganiaga
avamanyi vaakwe baheene avasimile ulusimo.
Wápembaga umooto baheene pina vipuliisa
ulusimo vasikhawonaga mepo. Pina vakhandi
vakheele woona, wávajovela, “Pulisaaji kwa
luhala ulusimo luna nisivasimile na mujimbaje
kimanya uluganulo Iwakwe.”

Baheene uMwanjala wáyansa kisimulila ulusimo
Iwakwe:

Ilisiku limonga, ulwamulawu, umuunu
yumonga yuna ishemelwa Saagwasinji,
wátoolaga imalala yaakwe, wáahuma mu lujinji
wáaluta kifwima. Pina akhandi ijenda mu
mukhoga guna guyuumile, iduuma yina yikhandi
mu lihakha yamwagaga.

Shitu, inyele sa Saagwasinji sayiima, umuvili
gwanjilimukha! Wáganaga kiloleela kuunyuma
wáyaagaga iduuma yikimuvenda. Wátinukha,
“Shishi ishi? Yisikwiliile!”

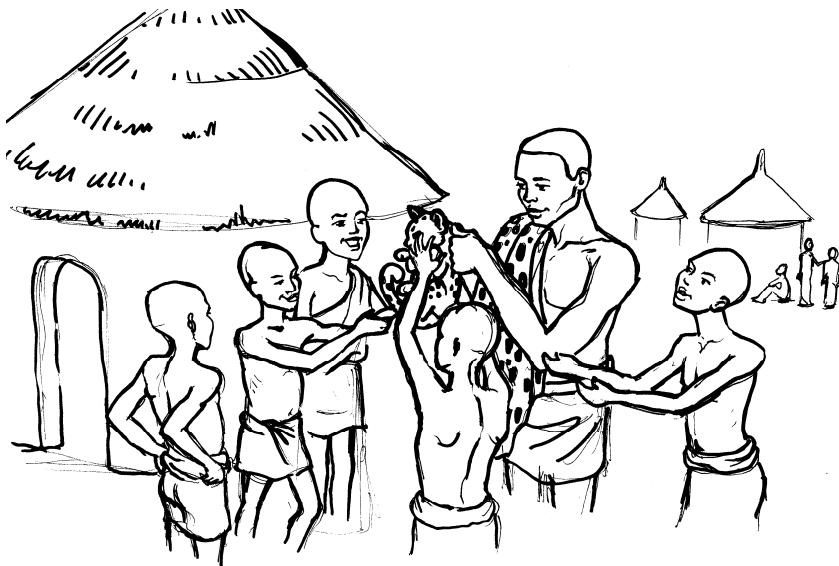
USaagwasinji wáhomola imalala yaakwe na kiyifwata iduumma. Iduumma yaganaga kimusijila, uSaagwasinji wáyihoma iduumma ni malala ku numbula.

USaagwasinji wáganaga kiwona kijja iduumma yaafwa, wákhalaga pansi na kiyansa kiyihinja inkwembe. Pina akhandi iyendelela kihinja wápulikha ishawuti iyinji na wáloleela shila lubali, wáhivinkhania kuna shiinu. Wáyiposa, “Kuna duuma iyinji?”

USAagwasinji wáyiima wáyiviikha wunofu baheene wáloleela shila lubali. Wáyaaga iduumma indoodo na wáamanya kijja nyana yaduumma yina akhandi ayibudile. Wáyipinya ulugalawo inyana duuma kipilima insigo na kiyipinya pa lihakha.

Wáganaga kimala kiyihinja iduumma imbaha, wáyiviikha inkwembe yaakwe pa livega na kiyijova inyana duuma, “Tijendaje miya duuma, nikikutwala ku lujinji baheene uve wineena na vaanishe.”

USaagwasinji wáganile kiyinjila mu lujinji,
avaana vamusijilaga, baheene vayaaga inyana
duuma. Avaanishe woona vamubeda, vaajova,
“Iduummanofu mandu!”

Iduumma yikhandi ndoodo mandu mbakha
uSaagwasinji wáyibaaba kwa liwokho limo.
Khanji ameeho gaakwe gawonensaaga lusungu
kishila inkhanu soona!

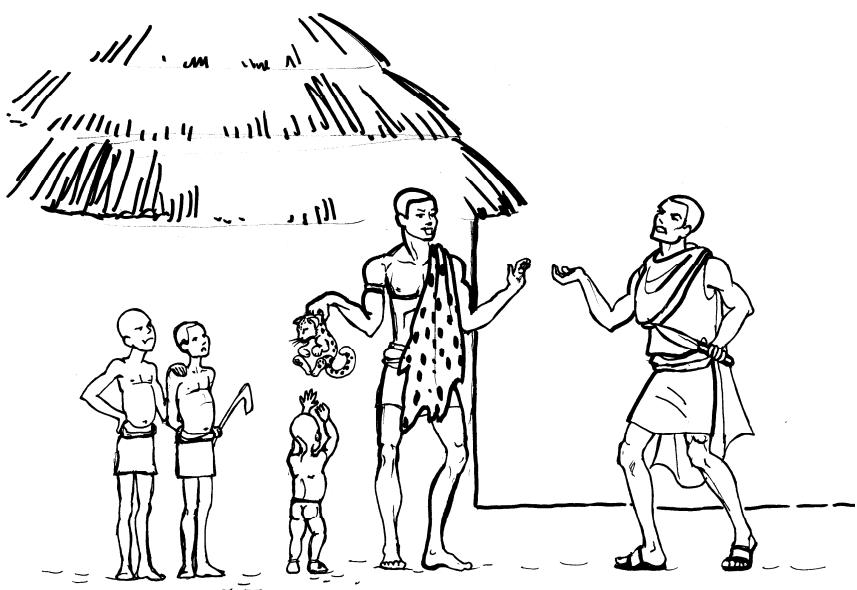

13

Umutwa wa lujinji lula wáyinsa kijja aloleele
shina shavagaha avaana valyove ilyowo.

Umutwa wáganile kiyaaga inyana duuma,
wáhiiva mu numbula yaakwe, “Lino inyana
duuma yingaya hatali nkhome. Leelo iduumma
imbaha yiibuda.”

Umutwa wámujovela uSaagwasinji, “Meela iyi
inyana duuma kijja niyibude.” Leelo
uSaagwasinji wáaja, “Ah, yilekha! Iduuma
inang’ana yikwiliile kiletta hatali nshi? Vaalekha
avaana vayineenele, na yisikhale mu nanda
yangu. Tisiying’wese utupyo nu wubaaga.

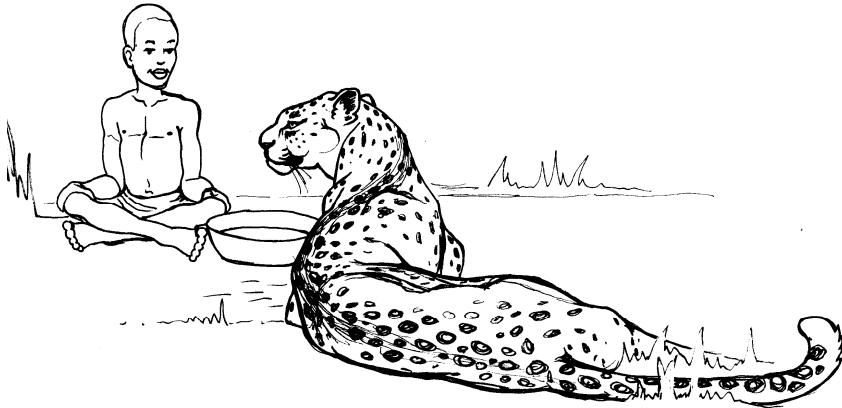

Yisivatesa avaanishe.” Avaanishe woona vakhosaaga ishawuti kiyiyitikha iduumma kijia nkhanu yaanave.

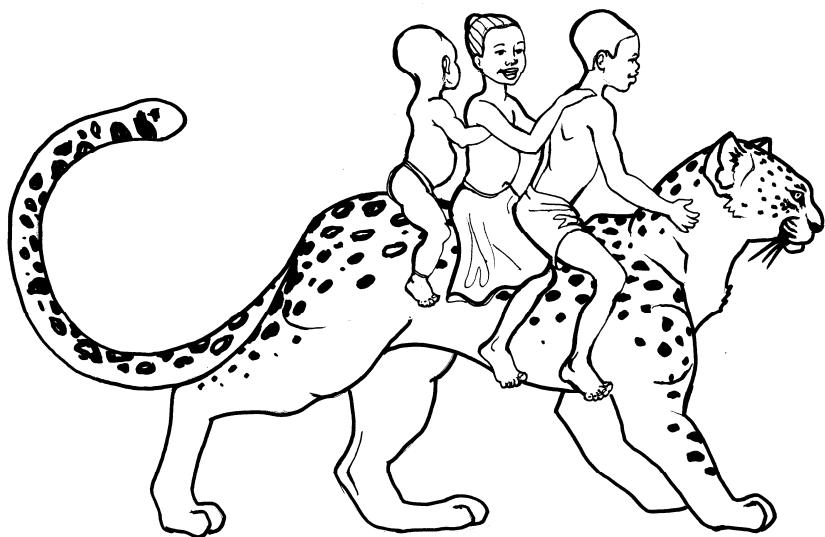
Kuwudugo, umutwa wámuuyitikha uSaagwasinji na vaanishe awo kigaha sina vaseene kwa kiiva vang’ang’anilaga. Leelo wámanyaga kijia ndi lwava lunofu kiyibuda iduumma, pina yisinaave nkhome na kiiva ya hatali mandu.

Iduumaya yanenepaga kwa kiiva avaanishe
vaying'wesaaga wiila utupyo nu wubaaga na
yayendelelaga kiiva nkhome, ngaja shina insiku
shina sayendelelaga...

...Yope yayendelelaga kikula...
...mbakha yaava NKHOME!

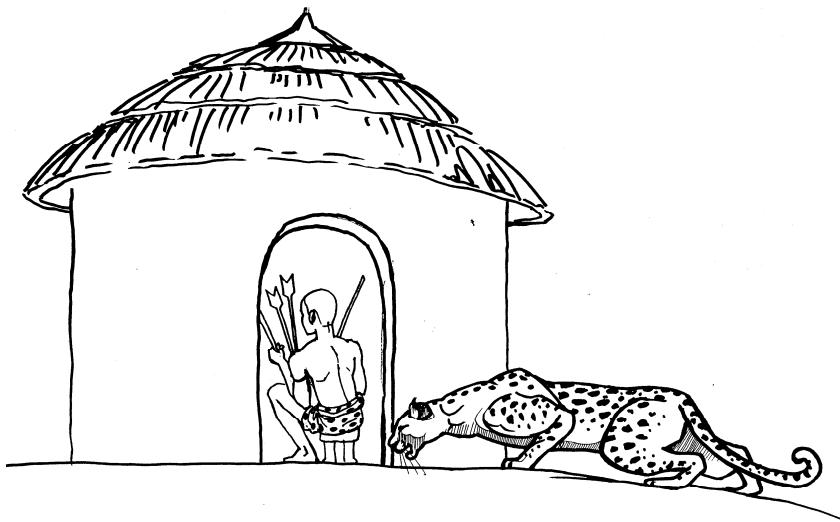
Pina yaava nkhome, avaanishe vataanaga
pashaanya ya mugongo gwakwe na yavajensaga
ukho na ukho.

Umutwa wáyendelelaga kivajovela avaanu,
“Yibudi iduuma!” Avadala va lujinji vakhandi nu
muninu muninu, woope vaajova, “Iduuma yaava
nkhome mandu! Yisivabude avaana veesu!”

Ilisiku limonga, umwana yumonga, pina
akhandi iisiga wákuvalaga ishishinshi na kiigwa.
Iligulu lyakwe lyayansa kihumya idanda,
baheene wáyansa kikhola

Iduuma yagulukhaga pansi kihuma kushaanya
ya mupishi na kwa lusungu yanaavaga idanda
yina yinkhandi yiihuma mu ligulu lya mwanishe
yula.

Iduma yaganaga kijesa idanda yaapata
ilihiiva lihensa mukhati yaakwe, ameeho gaakwe
gaava maduhu na makhali.

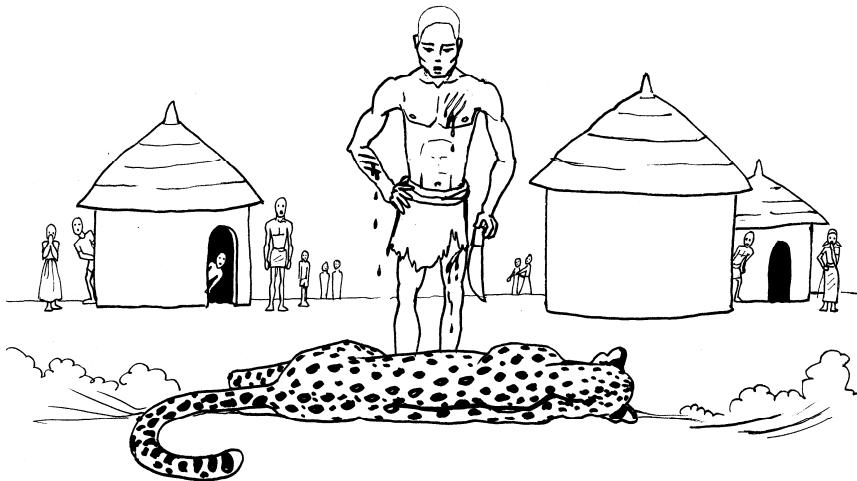
USAagwasinji akhandi mukhati mu nanda
yaakwe itenda imalala, wáganaga kipulikha
ilyowo nu mugulumo wájesaaga kilinda leelo
wádiilaga. Iduma yamugulushilaga
uSaagwasinji na kimuyalushila.

Avaanu vaganaga kipulikha ilyowo vasigaga
kihuma mu lujinji.

Umutwa wáganaga kipulikha ilyowo,
wátoolaga imalala ni shimaaji shaakwe, na
wálogola mu numbula. “Namukhaanaga
uSaagwasinji ili ndi lisamupata, leelo
gamukwehelesaaga ameeho aganya lusungu nu
wusugumilwa wa nyana duuma.”

Umutwa wáasiga kiluta kukhaaya ya
Saagwasinji, leelo wáganile kifikha, wáwonaga
iduumma shi yimubudile uSaagwasinji.

Iduma yaganaga kimwaga umutwa ali mwene duguli, yayansa kimuyalushila. Iduma yagulukhaga kushaanya. Umutwa wáyimikhaga imalala yaakwe pansi ihiiva kijja imalala yisideenyekha iduma pina hambi yiigwa.

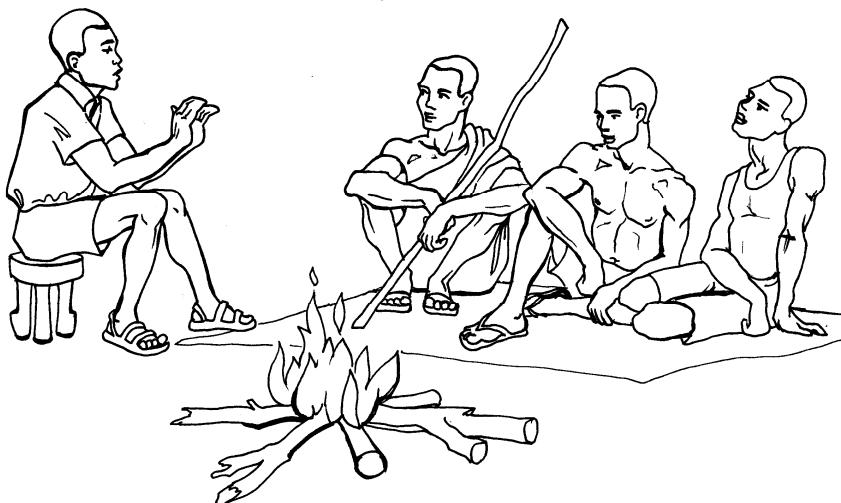
Leelo imalala yadenyekhaga. Ndeeno umutwa wátovanaga nayo na kigalagansania ni duuma imbudaaji, baheene ayibude. Kuwudugo umutwa wáhomolaga ishimaaji shaakwe na kiyihoma iduma mbakha iduma yaafwa.

Yaganaga kiifwa iduma, avaanu vaalekha kitila, umutwa walukulusaaga ulujinji.

Kuwudugo wa lusimo uMwanjala wávajovela
avaanu vina vakhandi viyoota umooto,
“Vasulukhali mwiloleela? USaagwasinji
asikhapulisise umutwa pina wáyijovaga iduumma
inang’ana yiikula na kiiva nkhome. Iduumma
inkhome yiibuda. Lino nikivaposa, ulusimo ulu
lwa nyana duuma lukitumanyisa shishi?”

Umunyaayumo wa vasulukhali wáaja,
“Yikitumanyisa kijja injowo imbi inang’ana
nang’ana sina tiigaha sikitutwala ku wunansi,
uwunansi woona wuve wukhome au wunang’ana
nang’ana wukitupinsisa imfwa.”

Baheene uMwanjala wáaja, “Wáyankha wunofu. Tijimbaje kiiva vanya wumanyi na tisikhajovaga kija injowo inang’ana imbi sina tisenga singaya hatali.”

UMwanjala wávaposaga iliposo ilinji,
“Tikwilile kimuhwanania umutwa nu nani?”
Uyunji umusulukhali wáaja, “Umutwa yuna wálukulusaaga ulujinji ali ngaja uYeesu. UYeesu yu Mukulusaaji weesu. UYeesu wátukulusaaga kihuma ku wunansi weesu.”

“EENA! - Wápalasulwagwa kipyania pa nyeasu. Kwa kiiva wápalasulwagwa, ose tiyiyeeshele ngaja ilitaafili shina lijova mu 1 Petulo 2:24, ‘UKilisito yumwene wásumulaga uwunansi weesu mu muvili gwakwe pa musalaaba. Wágahaga ndeeno baheene ose tisikhatemwagwa khanji nu wunansi, leelo tive nu wiikhasi wuna wukimushendeefya uNguluvi. Umwene wálemesewaagwa, baheene omwe mukulushe.””

Internet:

Tayari, Wasangu wamepata **tovuti** hii:
www.sangulanguage.com

Utaweza kupata vitabu, vitu vya kusikiliza na vya kutazama kwa lugha ya Kisangu ukiingia tovuti ya hapo juu! Kuna vitabu kwa watu wote, maandishi yaliyorekodiwa na video za kufurahisha. Karibuni sana!

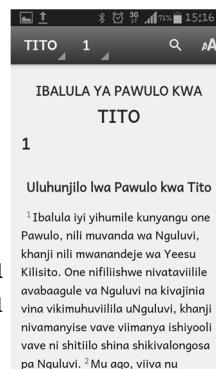
Simu:

Pia, **programu ya simu** inapatikana bure kwa ajili ya kusoma na kusikiliza Biblia katika lugha yako ya asili.

Ili kupata Neno la Mungu kupitia simu aina ya “Smart Phone” fuata hatua hizi, ni rahisi sana!

- Fungua **Google Play Store**
- Ingia katika sehemu ya **kutafuta au search**
- Ingiza maneno ya kutafuta programu inayoitwa mf. **Biblia katika Kisangu**
- Bonyeza **install** kupakua programu kwenye simu yako

Baada ya kufanya hatua hizi chache, vitabu vya Biblia vitapatikana katika simu yako hata bila mtandao. Furahia!

Programu hizi mbili zinapatikana katika lugha hizi:
Kibena, Kikinga, Kimalila, Kindali, Kinyakyusa, Kinyiha, Kisafwa, Kisangu na Kivwanji

Kama una maswali yoyote au unataka kununua vitabu au kuhudhuria darasa la kusoma, wasiliana na ofisi ya huduma yetu.

Namba za simu:

0757 552 828 / 0767 667 729

TSH 500/=